

1. O ZNAKACH PISARSKICH.

2. ŚREDNIK.

Napisał

ROMAN ZAWILŃSKI.

Średnik — to znak pisarski mało używany, w przeciwstawieniu do nadużywanego przecinka, nie dlatego, jakoby nie był równie potrzebny, ale że w używaniu go trzeba więcej zastanowienia i znajomości budowy zdania. Trudnoż przecie oddzielić średnikiem dwa wyrazy (prędzej to uczynić można przy dwu liczbach), a chcąc oddzielić nim dwa zdania trzeba znać nie tylko ich budowę, ale i ich wzajemny do siebie stosunek.

Oto szereg zdań krótszych i dłuższych bez interpunkcyi:

1. Gzymsy dachu głowice i podnóża kolumn ociekały bogatemi rzeźby sufit okrywały rzeźbione także kwadraty i medaliony tu i owdzie pomiędzy kolumnami wznosiły się potężne lub wdzięczne kształty posągów.
2. Siwiejąca długa broda splywała mu na ciemną togę czoło przerzywały zmarszczki przebytych trudów w ognistych oczach płonął zapal niemal młodzieńczy a na ustach znać było słodycz serca które kochać umie.

(E. Orzeszkowa »Mirtala«, str. 37 i 40).

3. Nie oglądają się fajki im pogasły.
4. Kupić na statku jest zyskiem handlarza sprzedać na targowisku jest zyskiem rybaka.
5. Muzyka urywa w pół taktu grajki katarzyniarze komedyanty dyabły odkrywają głowy rybacy powymowali z gęb fajki kobiety w czarnych sukniach.... stoją ze splecionemi rękoma.
6. Musimy dziś na noc wyruszyć inaczej nie zdążymy.
7. Karskiego nie było z nimi nie był im już potrzebny zbierał więc i pakował rzeczy.

(W. Sieroszewski »Powrót« str. 2, 163).

8. Wszak nie proszę o łaskę chodzi jedynie o poprawienie omyłki.
9. Coraz gęściej trafiają się wioski pola uprawne zlewają się w jednolite łany.
10. Charbin będzie w przyszłości ogromnem miściskiem roi się od ludzi rośnie w oczach buduje urządza.

(W. Sieroszewski »Na daleki Wschód« str. 9, 70).

11. Pociąg biegł kołatał trząsł migał smugą oświetlonych okien raz jeszcze krzyknął nagle i wpadł w drugi tunel.
12. Poza oknem turkot zwykły ciągly bezustanny toczą się fale życia szumią i pędzą pędzą w dal.

13. Ponad świetlaną luną miasta wisiała tylko rdzawa bezdeń oczy daremnie szukały gwiazd.

(W. Berent »Próchno« str. 50, 99, 361).

Wszystkie te zdania mają to wspólne, że są złożone z dwu lub więcej zdań głównych, a więc co do znaczenia sobie równych czyli *współrzędnych*; nadto wszystkie nie są połączone spójnikami, ale zestawione (*asyndetyczne*) w jedną całość obrazu, który autor chce nam przedstawić. Różnią się zaś od siebie tem, że jedne są równymi ogniwami w łańcuchu (*łączne*) np. zdanie 1, 2, 3, 5, 9, 11, 12 i te są najpospolitsze, drugie są do siebie w stosunku przeciwieństwa (*przeciwstawne*) np. 4, 8; inne w stosunku przyczynowym (*przyczynowe*) np. 6, 10; inne wreszcie w stosunku wyniku, (wniosku) do przyczyny (*wnioskujące*) np. 7, 13. Pierwsze możnaby połączyć spójnikami: *i, a*, drugie *lecz, jednak, jedynie*; trzecie spójnikami: *bo, ponieważ*; ostatnie spójnikami *więc, tedy*.

Nie wpływa to jednak na interpunkcję; chcąc należycie uwydatnić ich stosunek, bez użycia spójników, musi się je oddzielić *średnikiem*. A więc w zdaniu 1. należy umieścić średnik (;) po wyrazie »rzeźby« i »medaliony«; w zd. 2. po wyrazie »toga«, »trudów«, — (po »serca« przecinek!); w zd. 3. po zaimku »się«; w zd. 7. po »nimi« »potrzebny«; — w zd. 11. po »okiem« itp.

A więc gdzież należy używać średnika?

Prawidło proste: w zdaniach złożonych współrzędnych, w jakimkolwiek do siebie zostających stosunku, jeżeli tego stosunku nie wyraża autor przez spójnik (bo wtedy przed spójnikiem należałoby umieścić przecinek).

Ponieważ żadne prawidło nie obejdzie się bez wyjątku, zaznaczyć trzeba, że zdania bardzo krótkie lub proste pisarze oddzielają często tylko przecinkiem, co ich istoty zupełnie nie zmienia.

Nadto słusznie zauważa Fl. Łagowski (O znakach pisarskich str. 75.), że gdzie przecinek za słaby a kropka za silna tam się używa średnika. Pisarze nowsi, lubujący się w stylu ucinkowym, efektownym używają w tym razie i nadużywają kropki, kładąc ją często nawet — zamiast przecinka!

Pamiętając jednak o tem, że w interpunkcyi panią jest logika, nie psychologia, i kierując się zdrowym rozsądkiem, użyjemy zawsze średnika we właściwym miejscu, jako znaku przestanka słabszego, niż kropka, a mocniejszego, niż przecinek.

II. ZAPYTANIA I ODPOWIEDZI.

Ekaterynosław czy Jekaterynosław? (J. Dr.).

Czy Ekaterynosław, Elizawetgrad itp. czy też Jekaterynosław, Jelizawetgrad itp.

— Sądzę, że drugie, podług miejscowej wymowy i skłonności języka polskiego do unikania samogłosek w nagłosie wyrazu. Zresztą, skoro nie możemy nazw takich spolszczyć, przyjąć je musimy w brzmieniu obcym.

Kotu czy kotowi? (J. Dr.).

W Roczniku (IV. 2 str. 21) celownik od *kot* — wskazany: »tylko *kotu*«; — jednak Passendorfer: »Błędy językowe« str. 83. — podaje: »*kotowi* (rzadko *kotu*); Kokowski: słownik str. 96: »*kot, -a -owia*« więc ostatecznie, który z tych celowników jest poprawny?

— Obstawiamy przy poprzednim twierdzeniu zgodnie z gramatyką Kryńskiego. Dopóki nie mówimy: *bratowi, światowi, katowi, snowi, lato wi, psowi* itp. nie możemy mówić *kotowi*. Jeżeli te resztki form na *-u* upodobnią się do większości, zniknie i forma *kotu*.

Przywykł, czy przyzwyczaił się? (F. Ch.).

— Te dwa czasowniki różnią się tylko pochodzeniem, ale są równoznaczne. Pierwszy jest dawniejszy, drugi nowszy, pochodny (od rzecz. *zwyczaj*).

Poczekać, czy zaczekać? (F. Ch.).

— Jedno i drugie, z bardzo drobną różnicą znaczenia. *Poczekać* znaczy czekać przez pewien czas aż do terminu oznaczonego; *zaczekać* pewną chwilę niedługą. Z powodu bliskoźnaczności często się je zamienia w mowie potocznej.

Perska? Kałmuczka? (J. Dr.).

Jak będą rzeczowniki żeńskie od: *Pers, Kałmuk*? Czy *Perska, Kałmuczka*, czy też inaczej?

— Linde zapisuje: *Persyanka*; *Kałmuczki* niema wprawdzie w żadnym słowniku, ale jest to nazwa utworzona zupełnie prawidłowo.

Gumno = tok? (J. Dr.).

Na Ukrainie zamiast „*gumno, klepisko*“ mówią powszechnie: „*tok na toku*“. Skąd ten wyraz i czy w innych częściach Polski (jako gwara) używamy? Czy znają go słowniki?

— Wyraz to w tem znaczeniu ruski, znajduje się w Pola »Pieśni o ziemi« a Słownik wileński notuje go jako prowincjalizm. Widocznie jest to właściwość ukraińska i podolska.

Raby = pstry? (J. Dr.).

Raby — w znaczeniu »pstry, nakrapiany, centkowany«. Wyraz używany na Ukrainie. — Gloger (Encykl. Staropol. II. 32) podaje śpiew dożynkowy z okolic nadnarwiańskich, gdzie ten wyraz również jest użyty. Lud rusiński stale go używa; — czy był on może dawniej powszechnym w mowie ludu polskiego?

— Wyrazu tego niema u Lindego, a więc nie jest on dawny i powszechny. Ma go tylko Słownik wileński z dopiskiem: »ptak mający pióra różnego koloru, pstry«. Na obszarze językowym polskim wyraz to nieznany, ale w języku litewskim *raibas*, wyraz mający to samo znaczenie, mógł wytworzyć w ruskim *raby*.

Wysokopostawiony (P. Ch.).

Zdarzyło mi się czytać w dziennikach o osobach »wysokopostawionych«, w znaczeniu »zajmujących wysokie stanowiska«. Czy można użyć tego imiesłowu w podobnym znaczeniu?

— Dlaczegooby nie? Wszak przenosię tę z rzeczownika (wysokie stanowisko) można przenieść na czasownik (wysoko postawić) a potem na imiesłów. Tylko w żadnym razie nie może to być jeden wyraz, ale dwa osobne (wysoko postawiony).

Agonizować!! (Dr. J. F.).

Słowo Polskie z 28. V. 1903, nr. 246: Z dworca przemyskiego odstawiono nieszczęśliwe dziewczę *agonizujące* (zamiast *konające*) do szpitala powszechnego. Takiego czasownika nie znam w żadnym języku.

— Owszem, nawet w szkolnym słowniku języka greckiego znaleźć można *ἀγωνίζουσι* w znaczeniu: walczę o lepsze, lub współzawodniczę, potem: wysiłam się, dążę do czegoś z wysiłkiem; w powyższym jednak zdaniu żadne z tych znaczeń nie może mieć zastosowania. Piszący chciał stworzyć z *agonii* (=konanie) czasownik i wpadł w pułapkę.

Jakiego pochodzenia jest wyraz »**botanika**«? (H. Br.).

— Proszę wejść w bliższą znajomość z j. greckim, który się czasem przyda, jak przykład poucza. Gr. *βοτάνη* = pasza, trawa, roślina więc *βοτανική* jest nauką o roślinach.

Kelner = **czesny**? (A. P.).

»Goniec Poranny w nr. 542. zd. 25 paźdz. r. b. umieścił na pierwszej stronie następujący artykułik:

Nie „kelner“, lecz „czesny“.

Odezwa nasza znalazła szerokie echo wśród czytelników naszego pisma. Otrzymaliśmy kilkaset listów, będących stwierdzeniem dbałości naszego społeczeństwa o czystość mowy ojczystej...

Największa ilość listów zawierała propozycję zastąpienia dotychczasowych określeń cudzoziemskich, staropolskim wyrazem: *czesny*, pochodzącym od słowa *częstować*, stąd: *częsny* — *czesny*.

Ponieważ wyrażenie to, zgodne z duchem języka naszego, w zupełności odpowiada celowi, powinno przeto otrzymać prawo obywatelstwa we współczesnym mównictwie(??)

Publiczność polska winna sprawę tę poprzeć, używając li tylko wyrażenia: *czesny*, gdyż od niej głównie zależy wprowadzenie wyrazu swojskiego w życie... *Wandalin.*

Czy Redakcja zgadza się z tem zapatrywaniem?

— Niestety, nie. *Czesny* przypomina 1) *czesne* (honorarium) lub 2) *do-czesny* i wywodzi się 1) od tego samego pierwiastka, co *cześć*, 2) od *osnowy czas*.

Cóż ma *kelner* wspólnego z *czcią*, albo z *czasem*? Raczej z *talerzem* i *czasą*, a więc *cześnik* (czeskie: *čišnik*). Od słowa *częstować*, może być *częstowny*, *częstownik*, lub *częsny* jak ludowe *pocęsne*, ale nie *czesny*. Nie jest tedy *czesny* (= *kelner*) »zgodny z duchem języka naszego« a głosowanie publiczności jednym więcej dowodem, że językowych kwestyj nie można rozwiązywać z pomocą — plebiscytu.

Kelner po polsku byłoby najlepiej *cześnik* — a jeżeli to kogo razi ze względu na dawny urząd polski — *częstownik*, chociaż dobrze pojęcia nie oddaje.

Jeszcze o »poste restante«.

W ostatnim nrze »Poradnika« Redakcja zgadza się poniekąd na oddanie »poste restante« zwrotem: »za zgłoszeniem się«. Czyby nie lepiej było krótko powiedzieć: »zostawczo. Jest to wyraz, wyjęty ze słownika (rękopis) Dra Stanisława Kurkiewicza w Krakowie, któremu się udało bardzo wiele wyrazów spolszczyć np. drukarnia = *tłocznia*; karta korespondencyjna = *odkrytka*, chociaż może lepiej było: *pocztówka*. *J. Cieplik.*

— Ani »zostawczo«, ani »zastępczo« nie mogą się przyjąć, bo są barbaryzmami, bez ubliżenia Drowi St. K. *Tłocznia* to wyraz dawno ukuty, ale nie przyjęty, *odkrytka* jest rusycyzmem, a *pocztówka* jeżeli się przyjmie, może oznaczać korespondentkę, ale nie przestanie być złym utworem.

Dom, właściciel którego... Szyk? (J. Dr.)

Coraz częściej spotyka się taki szyk wyrazów: *dom, właściciel którego* — *drzewa, gałęzie których* — *góra, u stóp której* itd. Wszak to żywcem z rosyjskiego? i po polsku powinno być: *dom, którego właściciel*, — *drzewa, których* — *góra, u której stóp* itd. W Poradniku IV. 1 str. 15. w. 1 od góry: »na-

rzędzie za pomocą którego». Dlaczego nie: *za którego pomocą?* Pamiętaj, że przed laty 30—40, kiedy był mniejszy wpływ rusycyzmu, takie zwroty bardzo razily i nie były używane.

— Jestto właściwość warszawska, a być może, że powstała pod wpływem języka rosyjskiego. Niema ona żadnego uzasadnienia ani gramatycznego, ani logicznego. Z pism i dzienników warszawskich wciska się i do języka literackiego innych części Polski.

Jako żywy — jako żywo — jakie znaczenie? (—y)

Kochanowski w »Sobótce« (Panna IX, w. 53—56, wyd. pomn. tom I. str. 348) pisze:

Chwałá Bogu, że té kráie,
Niosą insze obyczáie:
Ani w Polsce *iako żywy*
Ziáwiły sye tákie dziwy.

Interpretator pod nrem 20. zanotował, że wyrazy »ani w Polsce iáko żywy« znaczą »u Polaków jako żywi są, odkąd żyją«. Objasnienie to nie jest dokładne.

Do dziś dnia w języku ludu żyje zwrot »jako żywo«, (w Brzezinach) lub »jako zywnie« (w Lasowskim koło Tarnobrzega) w zdaniach jak: »jako żywo tego nie widziałem« lub »jako zywnie tego nie widziałem« i nie znaczy nic innego, jak tylko: *nigdy, przenigdy*. Użycie tego zwrotu popiera Linde (VI, 1212) przykładami i tłómaczy go na język niemiecki: »so wahr ich lebe«. Nie mniej pospolicie był używany zwrot z rodz. męsk. przymiotn. dekl. rzeczow. lub ściągniętej, dalej w rodzaju żeńskim i w l. mn. np. »jako żyw, jako żywy, jako żywi...« Linde (VI, 1216) daje i na to przykłady, a do jednego z nich (Biel. 47: Polacy żadnego trybutu nie dawali cesarzom, jako żywi), odpowiadającego w zupełności naszemu miejscu, daje w nawiasie objaśnienie: »nigdy a nigdy« — to samo, co ono do dziś dnia w języku ludowym znaczy. Zważywszy, że w tem miejscu niema mowy o Polakach, ale jest tylko podane miejsce, gdzie owego dziwu (mytu o Filomeli) nie było, że przeto owo »jako żywy« nie da się przydawkowo odnieść do żadnego z rzeczowników zdania, przypuszczam, że może te wiersze brzmiały w rękopisie lub w wydaniu 1.:

Ani w Polsce iáko żywo,
Ziáwiło sye tákie dziwo —

zwłaszcza, że tu o jedno dziwo chodzi, o przemianę Filomeli i Prokne w ptaki.

W »Zgodzie« (Wyd. Pomn. II. str. 222. w. 85.) czytamy:

Kościół to musi sądzić, który *iako żywo*,
Uznáwał, co w téy mierze prosto á co krzywo.

SPIS WYRAZÓW I ZWROTÓW OBJAŚNIONYCH W ROCZNIKU IV. „PORADNIKA JĘZYKOWEGO”

(Liczby oznaczają stronicę).

- Absolut bezwzględny** 75.
absolutnie 78.
aby (czy aby?) 15.
acc. c. inf. w jęz. pol. 61.
acc. zam. gen. w jęz. pol. 61.
agonizować 148.
akcesorya 81.
aktualność 25.
alluzya 25.
alotria 25.
amuzya 144.
antycypować 24.
apostatować 24.
Arjan 46, 84.
aseksualizacya 144.
augustejski 46, 84.
augustowski 84.
- Bartłomiejowski** 46.
Baum (wołacz?) 21.
baumkuchen 94, 127, 136.
bawić = zwłóczyć 77.
Bazylian 46.
Białostoku 46.
bibuła (akcent?) 19.
bliższy czasom 46.
bliżej pola 62.
bodaj 19.
bombardacya 25.
bona — osoba — panna 56.
botanika (pochodz.) 148.
brakować czem 26, 82.
bramować 26.
branża 103.
brudnowski czy brudzieński 134.
budowla układu nerwowego 12.
burzua 25.
byliście koleżanko? 21.
był dzwonek — niebyło dzwonka 22.
- Celowo ważny** 13, 49, 50.
ch a h w wymowie 132.
chram 27, 82.
chramać 83.
chramiący 41.
cię czy ciebie (2lpoj) 93.
ciemne drogi 124.
cieszyć się złą marką 124.
coraz — ciągle? 7.
Corsetti'ówna czy Corsecianka? 20.
couleur locale 25.
cytacya 78.
cwikier 135.
cyrkularz a okólnik 138.
czekać za kim 38.
czepał pobudek 45, 84.
czysty = prawdziwy 31.
czysty myśliciel 122.
- Da więcej płodu** 12.
dać za drogę 93.
daj a połóż 92.
dalibóg 19.
dawać miarę o zakresie 125.
dawała lekcji 46, 84.
deferencya 79.
detale 124.
deszcz — 2 a 3 lpoj? 137.
dezawuować 94.
dezygnować 94.
diaspora 25, 81.
dilekty 26, 81.
dobijał się wicher na dworze 62.
dokazać 83.
 * **zgubność** 42.
doktorka nie doktor 16.
dom wychowawczy (rus.) 102.
Dominikan (2lmn) 30.
dominować 10.
dopuszczone ślady 58.
dosmotrzczyk — po polsku 136.
doścignąć 82.
 * **sztukę** 42.
drzwiowy czy drzwiany 89.
dużo zdrowszy 124.
dwoma zam. dwiema 115.
(w) dwu rękę 30.
dwuset lat 46.
dwutysiącami wierszów 46.
dygresya 25.
dyrymować 94.
dyspepsya 144.
dysproporeya 78.
dywergencya 11.
dzianie się 11, 47, 49.
dzielić 68.
 * **pogląd** 9.
dzierżec 26, 76, 82, 110.
- Egocentryzm** 25.
egzamin na przyjęcie 98.
 * **zdać czy złożyć** 140.
Ekaterynosław 147.
ekskluzywny 26.
ekskursya 24.
entgegenkommender Zug 95.
era 25.
eskapada 25.
eskomptować 24.
eksploracya 79.
etapa (ż?) 8.
etyka w postępkach 124.
- Fachowy** 78.
fascykul 79.
fidżijański 80.
Franciszkan 46.
fraza 43, 83.

- G**ąbka (pochodz.) 108.
gdzie a dokąd 92, 114.
gdziebyśmy nie byli 122.
generacja 25.
gięś 29.
głosować = opiewać! 40.
głowa miasta 94.
(od) głowy do pięt (rus.) 102.
go zam. je 30, 15.
godzina (rzecz.) 77.
gorąc czy gorąco 36.
gorzej z 2. przyp. 77.
grasować 124.
gratulować 25.
gumno = tok 147.
gwizda 71.
- H**ipertrofia 26.
holandzki 44, 83.
hulać = przechadzać się 44.
hygiena 73.
hyperboliczny 12, 48.
- I** (y) czy e (nocy czy noce) 7.
idyosynkrazja 80.
ingenia 24, 81.
inowacje 78.
inspiracja 25.
instruktywny 78.
integralny 78.
interceptowanie 78.
interpretacja 79.
- J**ak język, tak dzieje 43.
jak długo 79.
jakoż i 124.
Janostwo czy Janowie 20.
jarczak (znac.) 22.
Jastrzą m, czy ż?, 119.
jeden = pewien 31.
(dla) jednego Chopina (rus.) 104.
jedno = tylko 76.
jednostronnością byłoby 124.
jest niczem innym jak 11.
jurysta 24.
- K**almuczka? 147.
kawiarni czy kawiarni 30.
kelner = czesny? 148.
kiedyś a niegdyś? 74.
kiepa 29.
kluczyć 84.
knyr 88, 127.
konkret 11.
kollacja 79.
kompletny 79.
konfrontacja 78.
konkret 48, 49.
kontentować się 25.
kontrastować 25, 41.
kopalni czy kopalni? 30.
kopernikański 46.
kopuła (akcent) 19.
korzystny (znac.) 11.
kotu czy kotowi? 21, 147.
krajac czy kroić 117.
krawcu czy krawcowi? 138.
- kropki po liczbach* 74.
krótko mówiąc — germ? 31.
kryterium 78.
kształt = sposób 76.
kulać czy kuleć 117.
kupno — sprzedaż 37.
kurjer 73.
kuryoza 78.
- L**amentliwie 77.
(z) lekka pokryty 80.
Leo — odmiana? 117.
letni a latowy 114.
(nie) liczący się w niczem 122.
liliowy czy lilowy 21.
liście (lpoj?) 76.
litować = żalować 76.
liwerya 41, 82.
łac. konstrukcja w j. pol. 61.
łącznia 124.
ład (na ten sam l.) 12.
lady 43.
- M**ało, że się zapozna 12.
marazm 24.
Marya (akcent) 19.
masa — odmienne? 56.
masowe ocenianie 123.
maszyny dla 126.
mecenasować 24.
mechanizm 12, 48, 49.
medyewalista | 78.
medyewalny | 78.
merytorycznie 79.
(na) męski ład 44.
miarąmi działać 42.
mieć miejsce 31.
* za cel 124.
mierzy zam. mierzi 64.
Mniszek czy Mniszech? 68.
mnoży się... pamiętników 45.
mohylewski czy mohylowski? 132.
mórg czy morga? 56.
mozolisty kulak 43.
mrzeć z głodu }
* głodem } 22.
* głód }
muzeum dla... czy m. czego? 38.
münchhauzyada 41, 83.
- N**acja 25.
nacja orientalna 81.
nacyjny 25.
nadają się dla 46.
nadsmotrzczyk 136.
najpierwszorządniejszy 124.
najwplywowszy 124.
nakamienny 40, 82.
należeć razem 8.
narracyjny 78.
nastawać na otwarciu (rus.) 104.
nastąpiony 96.
natknąć na... 80.
nauczyciel w naukach 121.
naukowcy 125.
naznaczanie 42, 83.

- nazwy nauk, ich rodzaj* 119.
 Neumanowstwo czy Neumanowie? 20.
 niezegowaty 135.
nie — bez przeczenia 39.
 nie znam inaczej 9.
 niedaleki bohater 44.
 niedostatek wiadomości 123.
 niedostawać = braknąć 76.
 Niemiec czy niemiec 59.
 niepełny obraz 125.
 niepoświęcone ręce 103.
 nieproduktywność 11, 48.
 nieś, wieżę 30.
 niestety 19.
 niewidy 41, 82.
 niewystarczalność 11, 48.
 niezawisłe 75.
 niezawisły 79.
 niezbędny dla potrzeb 126.
 nici (6. lmn.) 46.
 niskie sensacje 124.
 noc (lmn.) 108.
 nocya 9.
 nosi pylnik gałązka 59.
 noszenie... formy (rus.) 102.
 nożownik czy nożowiec 133.
Obaczymy 64.
 obawa *za*... (rus) 102.
 obfituje rodzaj 80.
 obliczony na efekt 124.
 obłóczki 42.
 obmierza zam. obmierza 64.
 obręcz *m.* czy *ż.*? 74.
 obsadzenie powołanych 125.
 (w) obu rękę 30.
 ochotszy 64.
 oddać strzały 92.
 odkasnąć 55.
 odłoga 71.
 odmówić się (rus) 99.
 odmyślić się 62.
 odnieść się do 101, 123, 125.
 odnosi się wrażenie 31.
 odnośnie do 11, 80.
 odnoszący się 79.
 odprysk 45.
 odstradać 40, 82.
 odzierżyć 9.
 oficjalnie 125.
 ograniczyć stroną (rus) 102.
 * się wyrazami (rus) 139.
 okazać pomoc (rus) 101.
 okrainy 43.
 Olszewicz — wołacz? 21.
 omawiana szkoda 124.
 opiniowy 135.
 oprzeć się *na* poręczy 62.
 orientalny 24.
 oryent 25.
 oryginału (2lpoj.) 46.
orzeczenie przymiotne w 1. czy 6. przy-
padku? 59.
 Ostroski czy Ostrogski 68.
 oto i... 44.
 owi Geldhaby 46.
 ożywiony pragnieniem 101.
Panorama — rodzaj? 138.
 papierowy a papierzany? 99.
 patronować 24.
 patrzeć 30.
 patrzył czy patrzył 73.
 Perska? 147.
 pesymista on... 45.
 pierścienica czy pierścienica? 87.
 (w) pierwszym rzędzie 126.
 pijalnia wód 133.
 pilność = usilność 76.
 piórno 64.
 pisał *mi* czy *do mnie*? 139.
 planowy 80.
 pocałować *w* rękę 93.
 poczekać, a zaczekać 147.
 poczuć się wyzwolonym 121.
 pod... rozumiemy 7.
 podciągnąć kogo... (rus) 101.
 podgotować (rus) 101.
 podkupić publiczność 44.
 podleż podniesieniu 125.
 podobny komu 62.
 podporządkowywać się 124.
 podrywać byt 125.
 podstawek czy podstawka 20.
 podstawowy a bezpodstawny 89.
 podstawowy a podstawny 113.
 podtrzymywać prawdziwość (rus) 96.
 podzielać 43.
 pokasować 13.
 połowa większa 40.
 położyć tamę w... 125.
 półsiódma, półósma 35.
 półszósta 35.
 pończosznicarstwo 125.
 poniesione obrażenie 124.
 poprzez Lion(!) 122.
 Port — Artur (odmiana) 55, 143.
 posiadać język 140.
 postanowić = wskazać 76.
 poste restante — po polsku? 95, 143, 149.
 postronne osoby 126.
 postulowany 11, 12, 48, 49.
 poszczególny 135.
 poszóstny 77.
 poszukiwać za kim 79.
 potrzebuję a wymagam 138.
 powinno czy powinien 13.
 prażony = bity 77.
 prefiguracja 24, 81.
 prestacya 25, 81.
 problem 26.
 * identyczności 80.
 próbować i *próbować* 29.
 produktywny 45.
 progres 26.
 predpisanje, predłożenje — po pol-
 sku? 136.
 przedłożyć (znac?) 92.

- przedłużać = kontynuować 92.
 przedmiot przyrody 79.
 przedstawiać placówkę 125.
 przejawiać się 9, 10.
 przemęski 46.
 przeprowadzenie interesów 124.
 przewaga (= znaczenie) 75.
 przewidzieć się a *przym.* się 62.
 przewidziany a przewidziany 128.
 przewidziany 89.
 przewierszający 40.
 przezabawny 57.
 przeżywać (rus) 102.
przy maturze, czy *na* maturze? 139.
 przyczynić straty (rus) 100.
 przyjmując charakter 126.
 • fazę 124.
 • kształty 125.
 • rozmiary 126.
 • w liczbę 126.
 • udział 98, 126.
 przyjacielom 46.
 (nie) przyjęte jest 124.
 przyjmować ton (rus) 96.
 • rozmiary 126.
 • odpowiedzialność 126.
 przyjmuję współdziałanie 124.
 przykrasić 42.
 przykróci zima (rus)
Przymiotniki na -ościowy 36.
 przymknąć do... (rus) 96.
 przynosić usługi 126
 przypadka czy przypadku 93.
 przypadkiem, przypadkowo 138.
 przypomnieć czy przypomnąć 57.
 przysługujący czy przysługujący 57.
 przysmaczać 26, 82.
 (w) przystępie braku 124.
 przystępowało świadectwo 41.
 przystąpiło do zjawisk 42.
 przysuć = przysypać 76.
 przytroczony do gleby 63.
 przywożę — bezokol.? 55.
 przywożę — bezokol.? 55.
 przywożny towar 42.
 przywykł a przyzwyczaił się 147.
 przyznawać potrzebę 125.
 publikacja 79.
 punkta czy punkty 138.
 pylny 13.
 pytam ją czy jej? 59.
Raby = pstry 148.
 ranna młodość 44.
 raz po raz = niekiedy 38.
 reakcja 25.
 (z) reguły 79.
 rejza 41, 83.
 rękopis czy rękopism 35.
 renowować 103.
 represalia 25.
 retrodukcja 78.
 (w) rodzie cyniczna 43.
 równia (2lpój.) 27.
 rozbudzać interes 126.
 rozkładowy podatek (rus) 137.
 rozkomosić 26, 81.
 rozkoszy (lmm.) 104.
 rozpowszechniony silnie 12.
 rozprzestrzenić, rozpowszechnić, rozszerzyć 133.
 rozumieć pod... 98.
 rozwidlać się 58.
 rozwieść ręce (rus) 104.
 rozwodzą się mosty 95.
 rubaszyc 41.
 ruta (fr. route) 25.
 rzeczpospolita (akcent) 20.
 rzeżucha czy rzerzucha 87.
Sag, saga, czy sążeń 56.
 schody — lpoj? 137.
 silva rerum poetycka? 45, 82.
 siła dla torowania 46.
 skaplerz czy szkaplerz? 88.
 składny toast 127.
 skomplikowany 78.
 skrzynka do czy od listów 22.
 słaby w czym czy z czego 58.
 słyszysz Pan? 120.
 spadać się 41.
 specyficzność 48.
 spółczuć z losem 39.
 spółczował ruchom (rus) 46.
 spółzawodnik — konkurent 124.
 spospolicony 78.
 spowodować 80.
 stać w związku 9.
 stagnacja 24.
 stalisty czy stalowy 116.
 stalka a stalówka 133.
 stawia się przypuszczenie 10, 47, 49.
 Stepki — przymiotnik? 117.
 sto dwadzieścia jeden żołnierzy, czy stu dw. j. żołnierzy? 59.
 stoi na widoku 41.
 stosunek i stósunek 29.
 stronić przed 126.
 sukces 24.
 summacja 12, 48.
 szła mowa 12.
 szpetota 64.
 szturmując na... 45.
 szukać prozę 45.
szuk zaimka „który” 149.
 szyldkret czy szyldkret 88.
 szyldkret = żółwiowiec 144.
 (w) ślad za... (rus) 144.
 śledzić za... (rus) 102, 126.
 święcono jest... 120.
Tabaczne wyroby (rus) 137.
 tabulacja, tabulator 81.
 tak długo, jak 41.
 tamtę czy tamtą 30.
 Taschengeld — po polsku 136.
 (w) tenisa czy w tennis? 14.
 teoryopoznawczy 37.
 tępanie (pulsu) 40, 82.

- tką 126.
 toczek czy brus 119.
 tok = gumno 147.
 tohu — wabohu 41, 83.
 tracąc kredytu 46, 84.
 trafić = udać 140.
 Trembowla czy Trębowa 116.
 trudy leżą przed potrzebami 123.
 trzeba dla 125.
 trzechsetletnia rocznica 120.
 trzymać a dzierżeć 67.
 trzymać służę (germ.) 140.
 tura (fr. tour) 24, 81.
 twarzy (lmn.) 67, 104.
 (na) tylnych planach (rus) 104.
- U**abstraktowanie 133.
 uchodzić (o rzece) 31.
 * z rodziny 42.
 uczestek, uczestek — po pol.? 136.
 uderzył gwar *na* niego 62.
 udzielić dymisyę 15.
 ugniatający (ciemieżyciel) 44.
 ująć całokształt 126.
 ujawić czy ujawnić? 68.
 ujawienie 9.
 ukrajowanie 41.
 umieć z mieczem 62.
 unaukowanie 10, 47, 49.
 uniemożliwienie 12.
 Untergang (eines Schiffes) 94.
 upelnomocniony czy umocowany 117.
 upieka 71.
 upłacić rachunek (rus) 137.
 uprzyjemniają (sobie) 123.
 urosć a urosnąć 36.
 urychlony 40, 82.
 usadziła się zaciekłość 119.
 usieść czy usiąść 36.
 usłowiony 8.
 uświeczzyć 91.
 utyły czy otyły? 90.
 uważać zabawką 44.
 uważać zam. uwarzyć 65.
 uznawać w kim 43.
 użalować się = zlitować się 77.
 użyć choroby 76.
 użył *na* 45, 82.
- W** dziedzinie, czy *na* dziedz. 37.
 w języki liczone 42.
 w moc 10.
 w ostatni rok 43.
 w pierwszej linii 8.
 w wojnie czy *na* wojnie 139.
 w z góry przewidzianym 126.
 waha się w zależności 11.
 warunkować 11, 12, 48, 49.
 wążki pogład 41.
 * zakres (rus) 101.
 w najwęższym kółku 41.
 wedle 11.
 weksłu czy weksła 35.
 wentylować 24.
 weranda 29.
 wersta czy wiorsta 116.
 weź czy weźmij 91.
 wiązać się z kim (rus) 100.
 widzimisia 79.
 widzisz Pan? 120.
 wiele bagna 124.
 wielmoża 29, 64.
 wierszu (2lpój) 46.
 więcej jak ... 80.
 wieczór czy wieczorem 93.
 wiezę, niesę 30.
 wilczy bilet (rus) 103.
 winieniem — powinienem 31.
 włazy 40, 82.
 wpadać na kogo (rus) 96.
 wprowadzić w humor 124.
 wrzawa podniesiona 41.
 wskrzeszać = zbudzić się 44.
 współczuć losowi 93.
 wydzielać się 44.
 wydzielanie 83.
 wyeliminować 26.
 wyimek czy wyjątek 88.
 wykluczać 7.
 wykluczony 45, 79, 84.
 wykonać marsza czy marsz? 15.
 wyniknięcie 41.
 wynieść korzyści 41.
 * wrażenie (rus) 104.
 wyobrazić sobie za... 46.
 wyolbrzymiać 41, 46.
 wypadkiem, wypadkowo 138.
 wypełnić zadanie 125.
 wypisywaś grę 103.
 wypośredkować (germ.) 96.
 wyręczyć milon rubli (rus) 101.
 wyroily się sztuk ze 20 — 45.
 wyrósć a wyrosnąć 39.
 wyrządzić dobrodziejstwo 32.
 wyscielany czy wyscielany 14.
 wysiedlać się 41.
 wysokopostawiony 148.
 wystarczy mnie wskazać 7.
 wyszkolony 41, 83.
 wyszły (imiesłów) 122 135.
 wyzywać wyobraźnię 99.
 wzmacniać się w środku 136.
- X**eres czy Cheres?
 -ym, -em czy -ym | 65.
 -ymi, -emi czy -emi | 65.
- Z**a zwyczajem 124.
 zabawkarski 57.
 zablądzenie 42.
 zachłanny 9, 68.
 zacofaność 40.
 zaczyna się kończyć 13.
 (nie) zadość czynią 12.
 zadomowiony 40, 82.
 zadośćuczynienie potrzebom 126.
 zainteresować się ... na tyle 123.
 * u 123.
 zakał (staropolski) 43.
 zakopać czy pokopać 118.

- zakupuja na 1000 rubli (rus) 103.
 zakusy 40, 83.
 zaniechal co? czy czego? 45.
 zapierać = zaprzeczyć 13.
 zapobieżę czy zapobieży 13.
 zapoczątkowana praca 124.
 zapomnieć (składnia) 58.
 zapotrzebowanie 125.
 zapoznawać 101.
 zaryć się 44.
 zastąpić czym czy przez co? 139.
 zastosować miary 98.
 zastrządz 27.
 zato = tylko? 7.
 zatuszować 25.
 zatym 73.
 zawisłość 7, 42.
 zawisły 84.
 zawodniczyć 40.
 zbędny 7, 40, 68, 78, 84, 89.
 zbiorowy referat 91.
 zbyć czego = pozbyć się? 76.
 zbywa mi 32.
 zdanie sprawy o... 125.
 zdefiniować 78.
 zepsuty kim 44.
 zimny a zimowy 111.
 ziścić się 62.
 złość dnia 42, 83.
 znachodzić dostęp w salonie 46.
 znalazłem ją piękną (gall.) 22.
 znaleźć zainteresowanie 126.
 znawca *na* cnotę 62.
 znienawidzony komu 45.
 zreferowanie 76.
 zrobiło mu się zazdrość 38.
 zrzyn 71.
 zsolidaryzować 25.
 zwierszować 40.
 zwrócim, zważym 135.
 żali czy zali 43.
 żar nieklamany 43.
 żarski, żarecki, żarkowski 90.
 żeby sięgnąć 7.
 żółkniec 91.
 żuromski czy żuromiński 90.
 żybura 26.
 żygnąć zam. rzygnąć 65.
 żywiczny a żywcowy 90.
 żywy = jako żywo 150.

Przedruki w całości lub w części dozwolone tylko z podaniem źródła.

Wydawca i redaktor odpowiedzialny: **Roman Zawiliński.**

Drukarnia Uniwersytetu Jagiellońskiego pod zarządem J. Filipowskiego.